

*Testimonis
entre els pobres*

*Rosa Navarro
"El cura Paco"*

Col·lecció Testimonis

Secretariat per la Marginació, núm. 4

Col·lecció Testimonis
Num. 4
Secretariat de Marginació

**TESTIMONIS
ENTRE ELS POBRES**

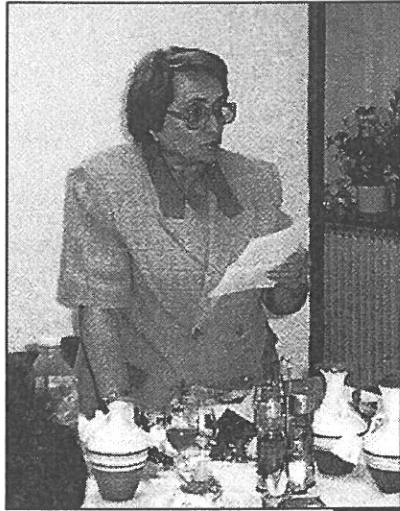
Nº 4

**Rosa Navarro
"El cura Paco"**

Testimonis entre els pobres, 4
Col·lecció Testimonis
Edita: Secretariat Diocesà per la Marginació
Barcelona, 2012-01-11

Recopilació de texts, Victòria Molins

Impressió digital
Mabel Copy
C/ Parlament, 51, baixos
08015 Barcelona

TES TI

MO NIS

INTRODUCCIÓ

Em plau presentar-vos el IV opuscle de Testimonis entre els pobres. Enguany els nostres biografiats són Rosa Navarro, fundadora i animadora de les "Aldees SOS". Lloc a on molts infants van trobar el caliu, l'afecte i la família que les circumstàncies de la vida els hi havia negat. L'altre testimoni és del Francesc García Fillat, més conegut com "el cura Paco", fundador i ànima de "Dit i Fet"; En "Dit i Fet" han trobat, la casa i la família, i sobretot la possibilitat de viure amb dignitat, persones que per diversos motius es veien abocades a viure en el carrer i de forma marginal.

Ens trobem en un moment de profunda crisi, no tant sols econòmica, sinó també de valors. Cal que la ciutadania prengui consciència que no és per un fatalisme històric que hem arribat a tocar fons en el deteriorament de la nostra economia. Som o som, perquè col·lectivament hem devaluat valors, com poden ser: l'austeritat, el compartir, la solidaritat. Tots ens havien enlluernat per les promeses que ens havien fet, que era possible gaudir d'una vida a on gairebé res ens seria negat. Ens havien fet la falsa il·lusió que la nostra capacitat d'anar més en l'opulència no tenia fi. I tant convençuts estaven d'això i tan bé ens trobàvem vivint per damunt de les nostres possibilitats, que ens varen oblidar dels ensenyaments de la saviesa històrica, ensenyaments com que mai hem d'anteposar "el tenir" "al ser". Siguem sincers, molts creients, tampoc van fer, nostres les paraules de Jesús, quan ens deia que ens serviria tenir el graner ple, si al capdavant perdem la nostra ànima, això és, si perdem els valors que ens fan veritablement persones.

Ara ens adonem, que aquelles promeses, que se'n feien des de moltes instàncies: entitats financeres, promeses

polítiques, anuncis, programes televisius etc, no tenien cap consistència. La nostra societat d'opulència ha caigut com un gran gegant amb peus de fang.

I és en aquests moments que comencem a ser conscients, potser una mica tard, que no ens havíem escoltat prou els grans profetes dels nostres dies. Profetes que no es van deixar afalagar pels "santons" que ensenyaven que la felicitat la trobarien essent més rics, més macos", més glamorosos etc. Els nostres biografiats, formen part d'aquests profetes contemporanis, ells foren seduïts pel missatge i sobretot per la vida, mort i resurrecció de Jesús de Natzaret

Victòria Molins, ha tingut la traça, en aquest opuscle (com ja va fer, en els anteriors) que la vida de Rosa Navarro, i Francesc García (el cura Paco), ens siguin per tots nosaltres on revulsiu, i ens fan adonar que ells va cercar la veritable felicitat seguint les petjades del Crist, i no abandonant mai el camí de les benaurances.

Rosa Navarro, i Francesc García, (el cura Paco) ens ensenyen amb el seu testimoniatge creient enmig dels pobres, que si volem fer un món més just, no ens podem desentendre del més petits. Ells no tan sols ajudaren als pobres, sinó que es feren pobres entre ells, compatint amb els més necessitats tota la seva vida. La forma més excel·lent de donar la vida.

Tant de bo els seu testimoni trobi en nosaltres un terreny ben abonat a on poguï fructificar el que ells amb la seva vida han sembrat.

Josep M Jubany
Delegat Pastoral social, Arquebisbat de Barcelona

Rosa Navarro Roca, **"mare" d'Aldees Infants SOS**

El dia 1 de maig de 2011 moria a l'edat de 84 anys, deixant un record inesborrable entre la gent que la va conèixer i estimar.

Volem fer-li aquest petit homenatge des del Secretariat de Marginació per la seva tasca a favor dels més desfavorits.

Així resumien la seva tasca en la revista "Aldeas SOS" antics directors de les "Aldees" i el Vicepresident actual d'aquesta entitat:

"Estic d'acord amb Aquell que m'ha fet tal com sóc. I li estic agraïda per allò que en la meua vida Ell m'ha exigut i m'ha confiat. GRÀCIES!!!, GRÀCIES també a tots els qui m'hi heu ajudat."

Rosa, 17 de maig de 1970-2010

(Amb motiu de la celebració del 40è. aniversari de la inauguració de la primera llar SOS)

“Ha fallecido la primera madre SOS de España”

En 1970 empieza con un grupo de 7 hermanos en una casa provisional en la montaña del Tibidabo (Barcelona), a la espera de la inauguración de la Aldea Infantil SOS en Sant Feliu de Codines. Era la primera familia SOS, con Rosa de madre SOS.

Rosa es un referente por su coherencia, compromiso y opción, para todos, y sobre todo para los que hemos convivido con ella. Un gran amigo suyo, Jaume Camprodón, escribió en el día de su 80 aniversario: “Si queremos hacer una síntesis de tu vida podemos decir que ha sido una dedicación plena a los demás. Primero a tu buen padre, como era de justicia, y después formando una familia estable y abierta con los niños y adolescentes”.

La humildad y la sencillez fueron sus fortalezas, creando hogar y paz. Otro de sus valores fue el “acogimiento”. Hacía sentir su casa como casa de todos. Su estilo de vida, su exquisita cocina y su fino sentido del humor nos contagiaba fuerza e ilusión. Se respiraba hogar y se transmitía calor humano creando familia. Hasta los visitantes internacionales querían quedarse en su casa. Recuerdo que en una visita de Helmut Kutin, presidente de Aldeas Infantiles SOS Internacional, coincidiendo con su cumpleaños, Rosa y sus compañeras improvisaron una excelente cena, muy elaborada con recetas propias. Y el cariño era mutuo, ya que el presidente, cuando en sus viajes por Europa pasaba por Barcelona, nunca se olvidaba de visitar a Rosa y obsequiarla con flores. Por suerte, nuestra Organización ha podido manifestarle varios reconocimientos por su aportación y calidad de vida.

Además sus hijos SOS y sus amigos le han tributado varias veces su agradecimiento.

En la celebración del 40 aniversario de la inauguración del primer hogar SOS, Rosa nos entregó a cada invitado una tarjeta con la inscripción que se reproduce en la imagen superior.

Josep Peña y Josep M. Sanglààs,
antiguos directores de la Aldea de Barcelona

“Hay flores perennes que nos regalan su presencia día a día..., año tras año. Rosa Navarro Roca fue hasta el día primero del mes de mayo una de ellas; durante toda su vida una persona común, pero no cualquier persona, fue la “primera madre SOS” de España y, desde esa condición, durante sus últimos cuarenta y dos años, entregó lo mejor de su espíritu, inmenso, grande, a varias generaciones de niños y niñas a los que no había parido, pero a los que amó, cuidó y educó con un cariño sin límites.

Rosa pasó por la vida de puntillas como la mejor de las brisas, como el más delicado de los rocíos, sin dejar más trazo en el camino, pleno de encrucijadas y vericuetos, que el inevitable. En las personas a su cuidado y en su entorno sí, aquietó espíritus, cimentó virtudes y valores, y en eso trazó indeleble huella en el camino de muchos, y donde reinaba oscuridad y desconcierto aportó luz, esperanza y futuro, siempre con su calmada sonrisa, con su desbordante y contagiosa ilusión, con su alegría de vivir...

Hay cenizas que se avientan... y espíritus que se siembran para que los campos sigan siendo verdes, los

tallos y ribazos crezcan en libertad, las flores regalando su fragancia y todos los niños y niñas un futuro digno y justo. El dos de mayo le rendimos desde Aldeas Infantiles SOS el último homenaje, el único que hubiera aceptado."

F. Javier Martín Burillo,
Vicepresidente de Aldeas Infantiles SOS

La seva vida

Maria Mercè Relat Tarrats

Primers anys

La Rosa va néixer a Manresa el 16 de juliol de 1926. Filla única d'una família treballadora, d'arrels cristianes i on ella hi vivia de forma natural les virtuts de la senzillesa i honradesa.

La seva mestra va veure aviat que aquella alumna tenia unes molt bones capacitats per seguir estudiant, i amb el seu ajut, la Rosa va fer els estudis de Secretariat. Això li va permetre tenir llocs de responsabilitat portant la comptabilitat d'empreses importants de la ciutat.

Bona seguidora de Jesús va saber traduir en fets la seva doctrina. Va viure amb molta coherència la religiositat de l'època. Era militant d'Acció Catòlica i catequista de les nenes de la parròquia. Les Benjamins, que moltes d'elles, ja amb 70 anys guarden un bon record de les tardes de diumenge que tot cantant "Anem, anem a doctrina que el bon Déu crida els infants....." la Rosa els explicava coses de

Jesús. Però el que més recorden d'ella és el seu tracte humà, afectuós, que no feia diferències entre elles i creava un ambient d'amistat i estimació.

En el seu creixement personal va saber desprendre's del que era superficial i quedar-se amb l'objectiu principal de la seva fe, el missatge de Jesús.

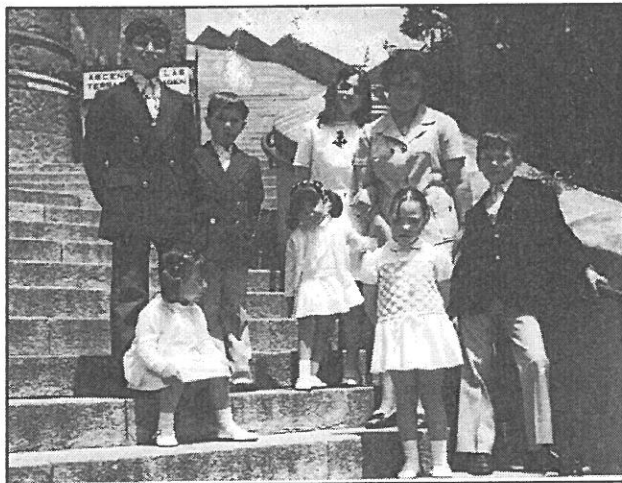
La Rosa era molt intel·ligent. Una intel·ligència natural i un fi sentit de l'humor feien que el tracte amb ella fos sempre enriquidor. Tenia una gràcia especial per fer rodolins, i no hi havia trobada que no fes una auca commemorativa de la diada on hi explicava amb molta gràcia fets o anècdotes passades.

Aldeas Infantiles SOS

De forma casual al fullejar una revista va veure anunciades les Aldeas Infantiles SOS.

Una organització nascuda a Àustria l'any 1951, estesa a diversos països i que preparava la seva instauració a Espanya. Li va interessar el projecte ja que aquesta nova manera d'atendre els infants desemparats, contrastava amb les grans institucions o asils on eren reclosos en aquella època. Ella però sempre va defensar la gent de bona voluntat que fa el que pot en cada moment i mai va criticar aquell sistema anacrònic. Però quan realment es va entusiasmar amb la possibilitat de poder ser ella una d'aquelles mares va ser llegint en el Full dominical del bisbat de Vic un article sobre educació.

Després de rebre les informacions i orientacions pel bon coneixement d'Aldees Infantils i, havent fet una estada a les Aldees d'Àustria per viure de prop aquella experiència,

va decidir convertir-se en la primera mare de les Aldees SOS a l'Estat espanyol. Donada la seva manera de ser, mai en va fer ostentació i no hi donava cap importància al fet d'haver estat la pionera.

Amb molta il·lusió i molt conscient del que suposava aquell canvi radical en la seva vida, va acollir sis germans que tenien unes condicions molt difícils per a poder créixer i desenvolupar-se amb normalitat.

Així el 17 de maig de 1970 es va iniciar el camí d'una nova família. La mare amb el Pere de 13 anys, la Dolors de 9, el Josep de 8, el Ricard de 7, la Conxita de 4 i la Núria de 2 i al cap d'un any també va acollir la germana petita, la Montse de 2 anys,

Al cap de 14 anys, quan els tres fills grans ja havien sortit de l'aldea per incorporar-se al món del treball, va

augmentar la família amb l'arribada del Toni de 9 anys. Des del primer moment la seva relació amb ells va ser la d'una verdadera mare. Amb molta estimació, ferma, equanimitat i esforç va formar una família on els fills van aprendre a viure, amb el seu exemple, els valors del respecte, la generositat, l'austeritat, la responsabilitat en les tasques de la llar i sempre en un ambient alegre i positiu. La seva llar era un model per a tots els qui la visitaven.

Aquesta dedicació a la família no la va viure com una feina amb una gran implicació personal, sinó que va ser mare i àvia fins a l'últim moment de la seva vida amb tot el que això suposa.

Amb la Julita Valls, la segona mare, i la M. Rosa Cufí van manenir sempre una estreta amistat fonamentada en aquells primers anys de dedicació plena als seus fills. En arribar a l'edat de la jubilació, van deixar les cases de l'Aldea de Sant Feliu però tant elles tres com altres mares van continuar la vida familiar en els seus respectius pisos. La Rosa, primer al poble de Sant Feliu, després al barri de Sant Andreu de Barcelona i per últim a Bellpuig per poder estar més a prop dels fills i dels seus bons amics. Les mares d'Aldees no es jubilen mai com a mares.

El 25è aniversari de la seva Llar

Al celebrar el 25è aniversari del primer dia de convivència. Familiar, el director d'Aldees SOS va organitzar una entranyable festa i els seus fills van llegir-li aquests escrits on fan palès el seu agraïment i la gran estimació que sempre els ha unit.

"A la madre queremos hoy expresarle nuestro amor y alegría en todos estos años vividos,
para sacar
adelante a esta familia.
Hemos podido aprender de tí
qué es el amor,
la ternura y el escuchar.
Años que, a veces, te parece que no han dado todo
el fruto esperado,
a Dios damos gracias por la gran suerte que hemos tenido
al ofrecernos el calor de una madre como tú."

25 anys amb nosaltres

Escimada família i mare: esperava amb il·lusió el dia 27 de maig per trobar-nos tota la família i amics de sempre. Desitjo de tot cor que passis un molt feliç dia dels 25 anys en companyia de tots plegats. Jo estic molt emocionada i agraïda de la meua família i mare. M'imagino que, quan vas pensar de dedicar la teua vida a cuidar i pejar una família tindries molta il·lusió perquè si no, no ho hauries fet amb tant d'amor i afecte. Gràcies per ser una mare tant marxosa, alegre i acceptar uns fills que t'estimen moltíssim. Deixares una ciutat i amics que t'estimaven de debò per iniciar un nou camí, demanava molt esforç i vocació. El fruit d'aquests 25 anys el tenim avui entre tots nosaltres, que de ben segur no t'ho podrem agrair mai. Jo prou, però, mare, fer-te un petit homenatge.

Sempre teva, Nuria

I ella els va obsequiar amb una auca que començava i acabava així :

25 anys

Al Tibidabo comença l'aventura i, gràcies a Déu, encara dura. El que abans era llavor verament ha tret florida i us agraeixo ben de cor que hàgiu omplert la meua vida. Pensem també un moment en tanta i tan bona gent que sempre ens han ajudat brindant-nos la seva amistat a fer amb joia aquest camí tant a vosaltres com a mi. D'errades n'hauré fet moltes segur que les recordareu, mes del bo que hi ha en nosaltres donem-ne gràcies a Déu. El meu gran desig avui i ara és que, com vol tota mare, us estimeu de bon grat tant com jo us he estimat.

Santuari dels Munts (Lluçanès), maig de 1995

El bisbe Jaume Camprodon, amic de la Rosa, quan era rector d'una parròquia de Manresa li va enviar aquesta carta:

Sra. Rosa Navarro. Barcelona

Benvolguda, pau i bé.

M'he assabentat que s'està preparant pel proper diumenge una festa d'acció de gràcies a Déu i de reconeixement a la teva persona per la dedicació, des de fa més de trenta anys, als infants, adolescents i joves acollits en família, a través de l'obra "Aldeas infantiles".

.....
Si volem fer una síntesi de la teva llarga vida, podem dir que ha estat una dedicació plena als altres. Primer al teu bon pare, com era de justícia, i la resta, formant una família estable i oberta amb els infants i adolescents, el cobert dels quals eren les estrelles... I no

t'ha sabut greu que, resguardant-los a ells, fossis tu la que quedés sota les estrelles i les nuvolades I és que, en les estrelles, has descobert una llum que és la Llum del món que s'ha mantingut a tothora, deixant-te il·luminar i sent-ne portadora.

Una llum: tant de bo que aquest just reconeixement d'ara sigui al mateix temps una descoberta de la seva procedència! Una llum que vares descobrir en la intimitat més íntima de tu mateixa. I que explícitament o implícita s'ha anant encomanant a tots aquells que mantenen una memòria agraïda a la teva entrega. Per què la Rosa ha escollit aquest camí? Entrega en la qual ressona inequívocament la paraula del Mestre: "Això és el meu Cos, això és la mesa sang, entregats per vosaltres". Actualització constant del sacerdoci del Crist.

Em limito a recordar la venerable persona del Dr. Selga que fou l'àngel enviat per assenyalar-te el camí. Que Déu li pagui la missió acomplerta!

Que la Mare de Déu, en la seva advocació del Carme sota la qual va madurar la resposta a la crida del

Senyor, t'encomani l'esperança certa de del seu amor fidel, amb les paraules de l'Apòstol: "Sé de qui m'he fiat". Mossèn Padrós s'uneix a les presents lletres de reconeixement i d'enhonorabona. Al mateix temps, afegeixo una felicitació per a tots els qui han organitzat la festa,

12-VII-2006

Jaume Comprodon, bisbe emèrit de Girona

Catalana... de Manresa

Sempre es va sentir molt manresana i aprofitava totes les ocasions per anar a visitar la seva cosina i respirar aires manresans. Estimava i defensava Catalunya i la seva llengua (que escrivia sense faltes, malgrat haver fet els estudis en castellà) i es lamentava per les agressions i menyspreu que rep constantment.

Quan podia anava a Montserrat a passar uns dies amb les germanes de Sant Benet ja que tenia amistat amb algunes monges manresanes d'aquest convent.

Elles li van regalar aquest quadre de ceràmica on la Mare de Déu de Montserrat sembla protegir els seus set fills.

Testimonis

En el comiat de la M. Rosa Cufi, una de les primeres mares, ens va llegir aquest escrit que reflecteix l'ambient que es vivia a l'Aldea.

Bellpuig, 2 de maig de 2011

Ens trobem aquí per acompanyar la nostra germana Rosa.

Des de molt joveneta va fer una opció pels més febles, però el seu deure filial no li va permetre fer-ho fins més endavant.

Va conèixer les Aldeas S.O.S., recorregué terres austríaques i d'altres llocs per impregnar-se de la idea de Herman Gmeiner i ser així la primera mare S.O.S. de l'Estat espanyol.

Amb tot l'entusiasme, amor, il·lusió i tendresa, comença la seva tasca que ha portat fins als seus darrers dies de manera admirable.

Has estat tu, Rosa, qui ens has obert el camí, en aquesta meravellosa tasca d'entrega i donació total als nostres infants. Han estat 41 anys! Són una pila! Quants records impossibles de enumerar-los. Personalment, recordo les nostres anades a Montserrat o al Miracle, per agafar forces per tirar endavant, Sant Pol, el Càmping, etc.

A l'Aldea, quants diumenges i festes, aniversaris i sants, ens ajuntàvem totes les mares per a entretenir el nens, en aquell temps sense gaires recursos, però amb gran il·lusió! Quins records! Sortides i excursions amb les mares, trobades a Sant Boi, i aquelles vetallades, fent torrades vora el foc. Tots aquests records i molts més els portarem sempre dins nostre.

Gràcies, Rosa, pel teu exemple.

També es va llegir a l'església un fragment de la poesia de Charles Péguy que amb molt d'encert va escollir l'Encarnació pensant que s'adeia amb la manera de fer i de pensar de la Rosa. L'Encarnació i el seu espòs Jaume van estimar-la molt. Des que es van conèixer els primers anys de les aldees han estat com uns bons germans per a ella. A la seva casa, sempre acollidora, els fills de la Rosa hi tenen un lloc especial. Aquests últims anys de vida a Bellpuig han estat ells qui li han fet la companyia que necessitava.

Com el poeta, també la Rosa en diu:

"Anomeneu-me pel nom

que sempre m'heu anomenat.

Parleu, com sempre ho heu fet.

Continueu rient del que ens rèiem junts.

Reseu, somrieu, penseu en mi.

Que el meu nom sigui pronunciat a casa vostra
com sempre s'ha fet, sense èmfasi ni angoixa.

Jo us espero, no sóc pas lluny,
just a l'altre costat del camí".

Charles Péguy

Que la Rosa continuï esdevenint gest i paraula en tots nosaltres!

I el seu fill Artur Boria li va fer aquesta poesia:

"Te'n vas a primer de maig.

Rosa, quan floriràs?

Rosa sense cap punxa,

Rosa del bon cor

Rosa del compromís,

mare fins al final.

A qui esperaran els malalts?

*Amb qui jugarem als Sisquet?
Amb qui triarem els fesols?
Amb qui anirem a la Missa gran?
Amor i compromís no s'esvaeixen;
són llavors sembrades,
són lluerns que en la foscor
mostren camí.
Rosa,
que ens deixes un forat gran.
Rosa,
que ens deixes un on més humà.*

Una antiga amiga dels temps que vivia a Manresa i que ha seguit la vida de la Rosa tant a les aldees com els últims anys a Bellpuig, la Maria Chinchó, li va dedicar aquestes paraules d'estimació i reconeixement.

La Rosa ens ha deixat...

Tots els qui la coneixiem i l'estimàvem (parlo dels fills i néts, tota la família d'Aldees Infantils SOS que ens heu fet presents per compartir amb nosaltres aquesta cerimònia) sabeu com era de bona i generosa, com es feia estimar de tots els qui l'envoltaven, però... pels qui l'heu conegut durant els pocs anys que ha viscut al nostre poble, que us heu trobat amb ella pel carrer, a les botigues, a l'església, participant de les nostres coses amb tota la il·lusió que ella hi posava, sabeu qui era la Rosa?

Era una dona íntegra, mare adoptiva de 8 fills que els ha estimat de debò. Ella buscava el Regne de Déu amb tota l'ànima i "que passi el que hagi de passar". Li interessava dir, no amb paraules, sinó amb la vida que, tenint a Déu, ho tens tot, i Ell va escollir-la per encomanar-li una tasca molt important: ha estat la

primera mare de les Aldees Infantils SOS de Catalunya i de l'Estat espanyol.

Rosa, el llegat que ens has deixat és formidable, a poc a poc procurem fer-lo nostre i, sense adonar-nos-en, d'una manera senzilla i serena, com tu ens has ensenyat, la teva presència la teva empena i la teva fe romandran tothora entre nosaltres. Gràcies. Al Cel ens puguem veure!

*Maria Chinchó,
amiga de sempre*

Potser aquest escrit no reflecteix amb justícia la persona de la Rosa, però pels qui hem tingut la sort de conèixer-la ens és un referent. La seva manera de ser i de fer és un model que ens transmet optimisme per continuar el nostre camí.

Francisco García Fillat “El cura Paco”, fundador de Dit i Fet

El dia 15 de novembre, el pare Paco ens deixava per anar a la Casa del Pare: “Veniu, beneïts del meu Pare... perquè tenia fam i em donàreu de menjar...”

Aquest passatge de l’Evangeli que tant li agradava recordar es feia realitat en aquest capellà senzill i bo que ens deixava una petjada inesborrable a l’Església de Barcelona amb la seva manera peculiar de donar-se a tothom.

IN MEMORIAM

Publicat a Catalunya Cristiana arreu del seu traspàs

Antoni Palom, Germà de la Salle

“Som servents sense cap mèrit; no fem altra cosa que complir el nostre deure” (Lluc, 17,10). Aquesta és la Paraula que el dimarts, 8 de novembre, va proclamar Francisco García Fillat, el nostre estimat Cura Paco, membre de la Comunitat de Sant Felip Neri, en la trobada que celebràvem des de feia anys cada setmana, un grup de persones, la majoria religiosos, compromeses amb el món de la marginació. Era el seu testament? El resum de la seva vida? Llegia aquestes paraules de l’Evangeli del dimarts i nosaltres fèiem el comentari i la pregària l’final, com sempre, resàvem el Parnostre donant-nos les mans i acabàvem cantant Princesa de Barcelona, i el cant dels maristes, Junto a ti, María. No sé per què, però li vaig fer dos petons. Tot seguit el Juanito l’acompanyava a la seva residència. Una setmana després, el 15 de novembre, el Pare Paco ens deixava per anar a la Casa del Pare: “Veniu, beneïts del meu Pare... perquè tenia fam i em donàreu de menjar...”

Quan van matar els jesuïtes de El Salvador, juntament amb la cuinera i la seva filla, el Pare Paco va presidir, al carrer Còdols una llarga Eucaristia amb les Germanetes de l’Anyell, el Germà Adrià i un servidor. Encara recordo la seva llarga homilia, comentant el teòleg Karl Rhaner.

Les Germanetes de l’Anyell van ser per a tu, benvolgut Paco, el gran regal del cel. I tu per a elles... Les pregàries amb elles i els teus amics, les celebracions i els aniversaris, l’Eucaristia dels dimarts a les vuit del vespre... Que entranyables també els inicis del menjador de les Calcutes en l’antic teatre de la parròquia de Sant Jaume! I la creació, a Ciutat Vella de Dit i

Fet, la teva gran obra, amb la crida del Pere: "Vine amb mi"! I després, a l'Ignasi, al Paquito –l'infermer ja traspassat- i a tants d'altres...

Dit i Fet ha esdevingut, gràcies al Pare Paco, una gran família, on homes grans marginats i exclosos socials formen una peculiar comunitat d'autoajuda i autoassistència. Una de les característiques d'aquesta comunitat de pobres és el seu menjador i el seu rober, sempre obert, i sense preguntar a ningú d'on ve i cap a on va. "Vèncer la misèria amb la pobresa". Aquest va ser el lema de la vida del Pare Paco. Ser pobre amb Jesucrist, compartir-ho tot són les benaurances de l'Evangeli.

L'home de les Benaurances

Quan va morir el Germà Adrià, el seu gran amic i company, el P. Paco, explicava a Catalunya Cristiana: "Paco, -em deia el Germà Adrià- els hem d'estimar, els hem d'estimar, els hem d'estimar... És l'única força que val". I afegia: "Crist ha de fer la redempció en la pobresa i la persecució, i per això cal que l'Església segueixi aquest camí." Realment Paco era "únic en su especie" amb una fe molt lluminosa, molt positiva, sempre esperançada. La seva crítica era radical, però tan amorosa i atenta amb la persona criticada com ho era amb els pobres. També a Catalunya Cristiana, parlant del Germà Adrià, Paco manifestava el leimotiv de la seva pròpia vida: "La millor ajuda que es pot oferir és estar amb la gent. La seva ONG és la que s'asseu a parlar amb els altres, els agafa la mà i els acarona... Realment va ser un home excepcional, no tan sol pel nombre de persones tractades i la manera com ho feia, sinó, sobretot, per la gran fidelitat en el seguiment d'aquestes".

I què es pot dir de la seva infantesa i de la seva adolescència, de la seva joventut sacerdotal? Va tenir tres bisbes una mica difícils. A tots els va estimar. Quan van estar a punt de treure Dit i Fet dels seus locals emblemàtics, no es va pronunciar mai en contra del bisbe. Ni va fer tampoc campanya sotamà. Va

ser l'Associació de veïns de tot Barcelona la que va sortir al carrer.

Molts gestos i petites accions del dia a dia es podrien escriure sobre el Pare Paco: "L'Eucaristia, a l'evangeli de Sant Joan, amb el lavatori del peus". Heus aquí la seva vida: estimar i servir.

Resumint: un home bo que va voler ser solidari, germà de tothom, que ens donava la mà cordial a tots nosaltres, que ens acompanyava en el camí cap a Déu, a l'estil de Sant Felip Neri, el seu pare i fundador.

TRAJECTÒRIA PERSONAL

Inicis de la seva vida

En Francisco García Filiat nasqué al poble d'Areny (Ribagorça) el 8 d'agost del 1933. A casa seva van ser catorze a taula: els pares, els avis i deu fills. Va ser el sisè fill de la família.

Va anar a l'escola del poble i "Doña Paquita", que va ser la mestra, va marcar la seva infantesa positivament. Els seus primers anys de vida transcorreran en l'àmbit senzill d'una família pagesa.

Amb 11 o 12 anys ja es fixava en els seminaristes que passejaven amb aspecte respectable i alegre pel seu poble. Això el va moure a desitjar estudiar al seminari i a dir-ho als pares de seguida. Amb el seu permís, a l'inici del curs següent va marxar cap a la Seu d'Urgell per iniciar els estudis al seminari.

Va romandre allà dedicat a l'estudi d'humanitats, filosofia i teologia tota la joventut. Tingué una relació confiada i cordial amb el seu pare espiritual.

Als 22 anys marxà cap al seminari de Lleida, amb disgust, però obligat per la situació, doncs el seu poble pertanyia a la diòcesi lleidatana i el reclamaven. Allà estudià encara un any i mig més.

De tota aquesta etapa de formació va quedar senyal en el seu esperit, com una comprensió del món i de l'ésser humà, gràcies a les humanitats i la filosofia, que després marcaria la seva forma d'apropar-se a la teologia i poder entendre-la millor.

El 1957, el bisbe Aurelio del Pino l'ordenà com a sacerdot a Lleida. Tenia 23 anys. Va ser destinat a pobles de la seva terra: el mateix Areny, Sopeira, Serrallo, Torrelamen, Juncosa i Maials. Aquests primers anys de sacerdoci van ser dedicats principalment a la celebració eucarística i a les tasques pastorals.

Més tard demanà anar a Roma per completar els seus estudis de teologia i li ho van concedir. Estudià allà dos anys on el va influir molt l'estudi del Pare Lyonet.

Arribada a Barcelona i al món dels pobres

En tornar de Roma, havia pres una decisió de canvi i demanà al seu bisbe el trasllat a la diòcesi de Barcelona, on volia ingressar a l'Institut de Sant Felip Neri, que reunia en comunitat a sacerdots diocesans amb un estil de vida molt obert. El bisbe va accedir i és així com en Francisco Garcia arriba a la ciutat de Barcelona per instal·lar-se en el gran edifici de Sant Felip Neri al cor del barri gòtic.

La pertinença a Sant Felip Neri li va donar una vida comunitària, nova per a ell, i una vida personal arrelada a la ciutat. El bisbat li va encomanar ser vicari de la parròquia dels Sants Just i Pastor, on hi va romandre 10 anys, del 1981 al 1992. Aquesta nova realitat i la seva inquietud interna,

moguda pels consells evangèlics, el van fer obrir-se a la realitat dels pobres del carrer de la ciutat. Va entrar a ajudar al menjador popular de la Mare Teresa de Calcuta al carrer Lleona, on comença a conèixer de prop la gent del carrer i les seves dificultats per viure.

Amb simplicitat, aquesta experiència inicial el portà a adonar-se que molts d'aquests que menjaven a diari amb les germanes de la Caritat, s'avindrien a viure amb sostre, menjar i vestit si trobessin l'oportunitat. Eren persones que pertanyien al seu barri i podríem dir a la seva parròquia.

Va ser, només això, el que el va impulsar a fer una crida general a tots els transeünts coneguts al menjador i als carrers per on passava a diari. Veient que la parròquia dels Sants Just i Pastor disposava d'una casa antiga al carrer Lledó, que li fou donada pels propietaris, demanà al rector d'utilitzar-la com a lloc comú-llar per a transeünts. Va buscar un parell de pisos al barri que fessin d'habitacions-dormitori per als homes que s'avinguessin a fer aquesta experiència, un al carrer Vidre i l'altre a Avinyó.

Cal dir que en aquest projecte s'embarcà contant només amb la seva intuïció, la necessitat gran de la gent del carrer, el seu sou com a capellà (que el va invertir en les despeses possibles) i la providència de Déu.

L'ànima d'aquest petit miracle és l'arrelament del Pare Paco a l'Evangeli entès com a compartir la vida i els riscos de ser pobre. Ell va entendre que evangeli, pobresa i eucaristia o compartir el pa no es poden separar. És en fer realitat en la seva vida això d'on brolla aquesta acció humana i social.

En el seu cor ressonaren paraules com:

"El dejuni que jo aprecio és aquest: allibera els que han estat empresonats injustament, deslliga les corretges del jou, deixa lliures els oprimits i trosseja jous de tota mena. Comparteix

el teu pa amb els qui passen fam, acull a casa teva els pobres vagabunds, vesteix el qui va despullat: no els defugis, que són germans teus” Isaïes 58,6-7; o aquelles tantes vegades pregant a vespres:

“El seu amor és gran i s'estén de generació en generació. Les obres del seu braç són potents i grans: dispersa als homes de cor altiu, derroca els poderosos del soli i exalça els humils, omple de béns als pobres i els rics se'n tornen sense res” Lluc 1, 50-53;

o recomanacions tan senzilles com:

“La gent preguntava a Joan Baptista: -Així doncs, què hem de fer?. Ell els responia: - Qui tingui dos vestits, que en doni un al qui no té, i qui tingui menjar que també el comparteixi” Lluc 3, 10-11.

I sobretot les paraules de Jesús identificant-se amb els últims i necessitats:

“(…) llavors els justos li respondran: - Senyor, quan et vam veure afamat i et donàrem menjar, o que tenies set i et donàrem beure? Quan et vam veure foraster i et vam acollir o que anaves despullat i et vam vestir? Quan et vam veure malalt o a la presó i vinguérem a veure't? El rei els respondrà: - Us ho asseguro: tot allò que fèieu a un d'aquests germans meus més petits, a mi m'ho fèieu.” Mateu 25, 37-40.

Amb la realitat que veia a diari al seu voltant i aquestes paraules escoltades veritablement, sentí la urgència de fer quelcom i ho va fer “dit i fet”.

Dit i Fet

Era l'any 1986 quan es va disposar a seguir aquesta crida. En un principi van respondre homes joves i grans. És així com començà “Dit i Fet”, que és el nom que en Francisco García va trobar adient per a aquesta experiència de convivència. Ens sembla que precisament aquest nom conté una de les actituds vitals d'en Francisco García: posar

en actes, encara que petits, allò que hom creu en el fons del cor. El Pare Paco, com el van començar a anomenar la gent dels carrers, va obrir les portes de casa i va marcar des del començament unes normes molt senzilles per els que hi volien viure: disposició a viure junts i compartir tasques i feines de casa, així com a col·laborar en treballs per satisfer les necessitats per sobreviure. Va costar al començament vèncer les desconfiances dels veïns del mateix immoble en veure entrar-hi persones amb dificultats socials visibles. Val a dir però, que poc a poc, la convivència amb els veïns es va convertir en excel·lent. Aquest no és un element banal en l'actual societat d'agressivitat social.

Després del primer any d'acollida, el mossèn s'adonà que l'espai de convivència que havien engegat no era adequat per als joves. La majoria d'ells venien del món de la droga i això suposava problemes greus en la quotidianitat. D'aquesta manera ben pràctica, s'acordà que a la casa serien rebuts només homes majors de 50 anys.

La vida es va organitzar ben aviat: als locals parroquials es disposava d'uns amplis espais de menjador i cuina, també d'un lloc de descans i per mirar la TV. Eren els espais on passaven la major part del dia i on havia l'acord de romandre almenys quatre hores diàries; als pisos es disposava de llits i banys només per a dormir a la nit.

Una persona que volia formar part dels residents de “Dit i Fet” feia una prova d'una setmana, participant en els dinars i després decidia lliurement si li agradava quedar-se i si el grup també ho trobava adequat.

Des de bon començament, “Dit i Fet” va esdevenir una experiència d'autogestió. El Pare Paco feia una tasca de presència, admissió a la casa i coordinació, però la vida diària es mantenia i gestionava pels mateixos residents de

Dit i Fet. Es va constituir com a associació el 1987, amb la idea de donar un recolzament legal i una certa seguretat a l'experiència de convivència inicial. La junta d'aquesta associació estava formada, a més del Pare Paco, per dos homes residents a casa i persones amigues vinculades a la casa des del principi. L'associació va definir-se com a objectiu crear un espai on poguessin viure homes sense sostre a partir dels 50 anys.

Podem dir que Dit i Fet no neix com un "centre", tal com s'entén habitualment des dels Serveis Socials, ni és tampoc una entitat "assistencial". L'originalitat és que va construir una peculiar comunitat de pobres, d'autoajuda i autosuficiència. Un s'encarrega de la compra, l'altre de fer el menjar, l'altre dels comptes, un altre acompanya els seus companys al metge, etc. Tots fan la neteja. S'autoorganitzen. No hi ha ajuts públics. És tracta d'un grup de gent molt pobre del barri que comparteix amb molta senzillesa la vida, l'afecte, la complementarietat, el servei, l'amistat i la pregària entre ells i amb un grup d'amics que es van vinculant a aquesta experiència. Es viu pobrament, però amb dignitat, i es viu aquesta situació social no com una maledicció sinó com una situació que dona lloc a la solidaritat i l'amistat amb molta altra gent de la ciutat. Molts del homes que arriben a la llar són alcohòlics. A Dit i Fet encara que no és obligatori un tractament d'aquesta addició, molts aconseguen moderar el consum i no presentar-se ebri a casa. Alguns abandonen aquest hàbit del tot.

De seguida l'experiència va atreure suports: un supermercat de Sants es va comprometre a donar el menjar sobrant cada dia si els homes l'anaven a buscar; simpatitzants i amics de la casa oferien el transport d'aquests aliments. Molta gent del barri coneixent la falta de

recursos de la gent de Dit i Fet començaren a deixar roba usada. Veient que el volum de roba superava en molt les necessitats dels homes de Dit i Fet es va pensar oferir un espai de robar gratuït per a la gent del barri.

El Pare Paco, sense tardar gaire, va habilitar un espai amb aquesta finalitat i els mateixos homes van començar a organitzar la roba i atendre la gent que venia a buscar-la en un horari determinat, com a treball de servei a altres en situació encara més precària que ells.

A causa de la pujada del preu de l'habitatge i dels lloguers a Barcelona, va arribar un moment en què econòmicament era molt car mantenir els dos pisos dormitoris i es va prendre la decisió de traslladar els dormitoris als llocs comuns del carrer Lledó (on ja dormien alguns dels homes més malalts o amb responsabilitats més fortes a la casa). L'antic menjador es va habilitar com a dormitori comú i la sala de TV passà a ser menjador a més de lloc de descans. En tot cas, la gran tasca realitzada per la iniciativa del Pare Paco és que els homes que vivien al carrer es convertiren en uns veïns més del barri i foren acceptats com a tals pel seu entorn social. Podem dir que l'experiència de convivència no ha trobat mai rebuig en els veïns, ans al contrari, l'han recolzada en moments difícils.

Sinèrgies i acció conjunta

Des del començament, el Pare Paco no va actuar en solitari ni de forma aïllada encara que la seva iniciativa va néixer d'un impuls personal. Durant anys ha estat participant en la reflexió i la coordinació amb el Consell de Pastoral de Marginació de la diòcesi de Barcelona.

Cal destacar en la seva trajectòria l'amistat profunda i fidel amb el Germà Adrià, germà de La Salle,

dedicat tota la vida a ser educador de carrer. La relació setmanal que tenien, de tu a tu, i la participació en una mateixa manera d'entendre la presència d'Església entre els pobres van ser algunes de les motivacions de l'acció del Pare Paco.

També molta d'aquesta motivació l'ha trobada en les recomanacions i observacions de documents eclesials fonamentals, que no ha deixat mai d'estudiar, com els documents del Vaticà II en especial el document *Lumen Gentium* i també *Gaudium et Spes*. També el Concili Provincial Tarraconense sobretot el capítol III, on es parla dels pobres. Més recentment el document de Joan Pau II pel que fa a la celebració eucarística ("Mane nobiscum domine" -Quédate con nosotros"), en el seu capítol 23 on comenta què vol dir el servei als últims.

A més, podem dir que la seva iniciativa va dinamitzar moltes propostes al barri. Una d'elles, que encara continua, és una reunió cada dimarts amb totes les entitats i associacions del barri gòtic que treballen en el camp de la marginació. És una trobada per pregar i compartir junt amb molts pobres i gent de carrer. Allà s'apleguen la Comunitat de germanes de Lestonac, la comunitat de germanetes i germanets dominics de l'Anyell, els germans maristes del centre Compartir, el centre Obert Gavina, Arrels, el pis d'acollida Itaca de l'Obra Social Santa Lluïsa de Marillac, les germanes teresianes del Raval i el centre Cintra. D'aquests encontres van anar naixent vincles, amistats i iniciatives per afrontar les problemàtiques de vida que es vivien al barri.

Una de les que més ressò ha tingut és la celebració del Nadal al carrer cada any. Va ser un impuls nascut cap a 1990, amb un intent de viure el veritable sentit del Nadal i

d'apropar aquesta celebració a la gent del carrer. Així, des de llavors, abans de Nadal s'ajunten esforços de totes les entitats per netejar, preparar, guarnir, ... una placeta on la nit de Nadal es fa un pessebre vivent, se celebra la missa i després es comparteixen cants i menjar senzill. La celebració aplega molta gent, molts transeünts, sense llar, veïns, gent d'altres barris de la ciutat que volen apropar el seu Nadal a la gent més necessitada: tota una experiència de col·laboració i festa oberta sense discriminació.

Una de les qualitats de Dit i Fet que el Pare Paco va procurar és fer de la llar un espai obert on gent del barri s'apropés com a amics per compartir un temps, la taula, o oferir un transport... L'espai que va gestar és un lloc on tothom troba ajuda i també la dóna. No hi ha voluntaris i gent assistida pròpiament, sinó gent que hi resideix i porta el pes dels treballs quotidians i gent que s'apropa i gaudeix de la convivència i dels valors profundament humans. Són relacions que dignifiquen a tots, sobretot la gent que passa de ser indigent a ser amfitriona, que trenca les barreres de classes que marca la societat. Els mateixos homes preparen un menjar bo i adequat, fan la neteja de la casa, organitzen les hores de permanència i les responsabilitats de compres o recollides. La vida té un caire molt lliure i poc normatiu per als homes, que troben una tolerància i una manca de judici que els facilita deixar el carrer i adaptar-se a una vida amb obligacions sota un mateix sostre.

Una altra gran aportació del Pare Paco és el component espiritual que imprimeix a l'experiència. En ser vicari de parròquies del barri, els homes sempre s'han sentit integrats en la vida de l'església i part de la seva feligresia. Des de ben al principi, 1988, la Comunitat dominica de l'Anyell es va fer molt present a la casa de Dit i Fet i va acompanyar

una missa setmanal els dijous a la mateixa llar. Aquesta missa és oberta a tothom del barri i després es convida a dinar a tots. De fet aquesta invitació a la taula compartida s'ha fet extensible a tots els que viuen al carrer i no troben dinar els dijous al menjador de Calcuta pel seu descans setmanal.

Transformació personal i de l'entorn

Després de la seva feina a la parròquia dels Sants Just i Pastor, el bisbe el va traslladar a la parròquia de la Mercè com a vicari, treball en què continua fidelment fins avui. En aquesta tasca, seguint amb la seva línia de projecció social i de lluita a favor dels desvalguts, cal citar l'esforç de recuperar la memòria de dos Sants de la nostra terra com Pere Nolasc i Maria de Cervelló, fundadors respectivament de Mercedaris i Mercedàries, oblidats de vegades dins la mateixa parròquia. Aquest oblit fa que l'advocació de la Mercè moltes vegades perdi el seu sentit genuí d'alliberadora dels necessitats. El Pare Paco no s'ha cansat mai de fer memòria de la història de vida que hi ha darrere de Maria.

El camí emprès per Francisco Garcia, no ha estat tampoc lliure de dificultats. En primer lloc la impossibilitat d'acollir certes persones que arribaven a casa amb problemàtiques molt greus i provocaven violència o malestar en la convivència. Ha patit la incomprensió de gent acollida a Dit i Fet que després tornava a trobar als carrers de la ciutat.

També ha patit incomprensió o indiferència per part de l'Església que veia en la seva obra una acció molt personal i sense futur. Últimament el nou rector de la parròquia de

Sants Just i Pastor tampoc ha entès ni ha acceptat la tasca que fa Dit i Fet als locals parroquials.

En Francisco Garcia explica sovint que el seu endinsament en el món de la pobresa urbana ha estat una escola meravellosa del que significa ser home: ha contemplat gestos de vera bondat, un exercici del perdó a diari, una acollida i un compartir sense condicions, una comprensió de les situacions més trencades...

La seva acció de vida, emmarcada dins del seu sacerdoci, del qual va celebrar 50 anys el 2007, està dedicada als pobres, en els quals ha descobert una nova visió de fer Eucaristia i Església. Els homes amb què a diari conviu a Dit i Fet són per a ell companys de vida reconeguts un a un. Ara que ja té 76 anys, sent el goig de saber-se acollit ell mateix com en una família per aquest grup d'homes que tenen cura de la seva dieta o l'acompanyen a Sant Felip Neri després de sopar per què no tingui cap entrebanc, entre d'altres coses. Cal tenir en compte que amb l'experiència que inicià el Pare Paco també el barri s'ha vist molt beneficiat i transformat.

Per començar, té un rober popular on es rep roba de segona mà, s'arregla i es dona gratuïtament a altres pobres de carrer. El promig de visites mensuals és de 500.

Una altra acció d'aquesta comunitat de pobres que repercuteix favorablement al barri és el menjador, sempre obert els dijous i sense preguntar a ningú qui és ni d'on ve. A vegades són més de quaranta. També frueixen de l'espai de convivència i menjars a diari algunes persones de recursos escassos que arriben demanant ajuda temporalment: parelles, immigrants, joves en risc d'exclusió, ...

En tot el temps de Dit i Fet, Francisco Garcia ha donat oportunitats de vida digna a més de 130 persones sense llar, els ha tractat com a família, 33 d'ells han mort dignament acompanyats a casa. En ell han trobat respecte, atenció i una possibilitat de vida concreta sense la qual molts potser haurien mort en qualsevol racó.

I ha fet possible un petit miracle d'integració en un barri caracteritzat per la marginació.

L'acció de Francisco Garcia és una aportació, podríem dir dèbil, sense poder polític ni econòmic, només amb la força de l'evangeli. D'altra banda, Dit i Fet és una de les poques entitats socials d'atenció directa que hi ha en aquest barri Gòtic, barri comercial i amb presència dels estaments socials, culturals i polítics de Barcelona.

A més, ha mogut molts i moltes a descobrir allà valors humans i una manera diferent de viure la vida que estem segurs que ha estat transformadora de la realitat social de marginació que es viu a la ciutat.

La aportació de Francisco Garcia no és d'una acció concreta, sinó d'una opció de vida per a la gent marginada mantinguda durant molts anys de manera anònima i fidel, fins i tot ara que té una edat avançada. És això el centre de tota la seva acció i el que fa que sigui precisament destacable i digne de reconeixement públic.

Testimonis

Vaig conèixer el Pare Paco quan jo treballava a Càritas (1980-1995). Quan ens venien persones sense sostre que necessitaven un tracte més adequat, els enviàvem a Dit i Fet

i els proporcionaven, dutxes, roba, plat a taula i llit. Degut a tot això vaig entrar en contacte personal amb ell.

Des de Càritas se li derivava, com en altres llocs, productes alimentaris que li eren oferts per pal·liar causes necessitades. Això va ajudar al manteniment dels usuaris de Dit i Fet. Ell també estimava i valorava Càritas per aquesta col·laboració fins al final dels seus dies. Ell especialment veia que aquesta relació Càritas - Dit i Fet havia estat molt fructífera ja que facilitava molt que les persones sense sostre poguessin ser ateses.

Personalment, el que més em va captivar va ser la seva relació amb els homes atesos, la tendresa i l'estimació amb què els tractava. Ells, recíprocament, també veia com l'estimaven i l'efecte que li demostraven. L'enterrament del Pare Paco en va ser un exemple clar, veient la pena que sentien per ell.

També em va impressionar veure el Pare Paco, en el pis de Dit i Fet, assegut al voltant d'una taula llarguíssima on moltes persones feien petits treballs manuals que els eren oferts per tal de ajudar-los a sentir-se útils i pràctics. Ell era amb ells. Recordo especialment una nit de Nadal al pis, tot celebrant l'Eucaristia amb l'èmfasi amb el que ell sempre la celebrava i com es dirigia als assistents, que no s'atrevien a rebre el Pa i els deia tot mostrant-lo: "Acosteu-vos que Ell ha vingut per vosaltres". Aleshores s'hi acostaven tímidament. Era impactant la vivència real del moment.

De tot plegat en guardo un record inesborrable de Fe i de Vida, i de l'estimació recíproca viscuda pel seu tracte i exemple. Pare Paco, tu ho saps tot, et porto al cor!

Montserrat Cararach

Barcelona, 16 de gener de 2012

Testimonio de Conchi Plaza

Puedo decir que la persona de Francisco García Fillat ha sido un referente vital para mí. Un maestro de aquellos que te regala la vida, a fin de que llegues a lo que Dios quiere.

El encuentro

Conocí al Padre Paco (así lo llamamos siempre desde el principio) en el verano del 1991, cuando con otros jóvenes nos acercamos a la realidad de la calle de manos de la Comunidad del Cordero. Entonces, Dit i Fet tenía cuatro años de trayectoria y la realidad que vivía era efervescente. Yo, por mi parte, estaba ávida de encontrar vías con las que contactar con las personas más desfavorecidas, con la conciencia de que mi vida no podía vivir de espaldas a su realidad. Paco era un sacerdote muy peculiar: vivía dedicado al hogar de Dit i Fet, al estudio teológico y colaborando como vicario en la parroquia de la Merced.

Respecto a lo primero, puedo decir que se situaba entre los hombres de la calle de manera muy cercana, buscando siempre el lado gracioso de la realidad. Quizás una de las cosas que sorprendía más es su manera de nombrarlos: “los pobres”. En muchas de sus charlas y homilías se dirigía a ellos como “vosotros, los pobres”. Realmente, así en frío y desde la distancia, parecía un término que clasificaba y no dejaba crecer a esas personas. Pero al ir viendo el desarrollo de la vida en Dit i Fet, uno se daba cuenta de que era una forma de dignificar su existir sin negar su realidad. Porque para él la palabra pobre tenía connotaciones de bienaventuranza, de saber vivir en simplicidad y de elección de parte de Dios. Así, los que le escuchaban, sabían

reconocer su situación sin vergüenza e incluso descubrir un valor oculto en ella. La cuestión es que nada más entrar en Dit i Fet, uno percibía que allá eran esos “pobres” los que preparaban la comida, los que organizaban la casa, los que hacían de anfitriones a los que llegábamos, y que no nos pedían nada, sino la amistad. Ese cambio de papeles de “ayudado” y “ayudador”, nos permitía a los que nos acercábamos a sus vidas hacerlo desde el tú a tú, de persona a persona, sin la superioridad del “donante”.

En mí, personalmente, ese ambiente rompió todos los muros construidos con respecto a la gente de la calle, ese miedo a que, al acercarme, me rechazaran o reprocharan mis privilegios de vida. Y me dio alas para hacer de ellos y de todos los de situación similar “mi pueblo”.

El otro aspecto, el de su estudio teológico, también hizo mucha mella en mí. Pasaba horas leyendo documentos de la Iglesia (sobre todo el Vaticano II) y libros de teología. Tenía una gran sed de corroborar que lo que estaba viviendo era parte del Evangelio y necesitaba encontrar textos que dieran explicación a su manera de vivir la vida cristiana. Cuando una idea le iluminaba el interior, no hacía más que explicarla homilía tras homilía, hasta que otra luz nueva llegaba y suplantaba a la anterior. Eso hizo que los que le escuchamos año tras año hiciéramos una pequeña escuela de teología cristológica.

Su manera de explicar era también peculiar; de hecho tenías que escucharlo en varias ocasiones para poder llegar a entender lo que decía, pues hacía constantemente referencia a textos que él manejaba de memoria y daba por conocidos por todos y porque usaba imágenes continuamente. Eso sí, era esencial en su explicación, yendo siempre al fundamento de las cosas. A veces casi

telegráfico en su expresión. Dando con frases que nos han quedado grabadas. Siempre tuvo mucha necesidad de comunicar lo que de su estudio recibía.

El Padre Rovira Belloso tuvo en él un gran ascendente y no paraba de recomendar como lectura regular uno de sus libros, que regalaba a casi todo el mundo.

Paco no era una persona deslumbrante ni con aspecto irreprochable. Una de las cosas que más le agradezco es que se acercara a mi vida desde lo que era como persona, transparente, dejando entrever su fragilidad,... algo que los sacerdotes evitan a menudo. Al pasar horas a su lado salían a la luz sus defectillos y sus límites, y con ello también, su querer vivir el Evangelio del todo. Por eso puedo decir que fue un buen amigo, que pude depositar en él dificultades en mi camino y recibir de él lo mismo, ayudando a ver las cosas con mucho optimismo. Tenía una forma muy particular de relacionarse con la gente. Era muy intuitivo y enseguida calificaba a las personas con un apodo, que ponía de manifiesto algo que llevaba en el corazón. No se trataba de un juego de burla o de ridiculizar, sino de hacer descubrir al otro sus dones. Porque en esos apodos cariñosos que nos ponía nos hacían conectar con nuestros deseos o ilusiones, además de hacernos reír.

El sentido del humor era otra de sus características y le acompañó siempre, en situaciones buenas y malas, sobre todo entre los hombres de Dit i Fet. Muchas sobremesas las pasó contando historias, chistes y cantando.

Paco era un gran conversador y buscaba encontrarse en torno a un café con colegas de lucha como el Hermano Adrian de la Salle, Eduardo de los Traperos de Emaús, jóvenes que frecuentábamos Dit i Fet, la Comunidad del

Cordero. Necesitaba constatar con otros esa misma tendencia suya de poder entenderse a sí mismo.

Puedo decir que casi desde la fundación de Dit i Fet, Paco hizo amistad con las Hermanitas del Cordero y su carisma le impresionó fuertemente. Durante bastante tiempo tuvo como lectura y estudio su "Propósito de vida" y de él extrajo la intención de que su manera de estar entre los pobres era la de hacerse pobre con ellos. Recalcó mucho en sus homilías que Jesús vino al mundo por los pobres y los pecadores... en este último grupo era en el que se sentía incluido, buscando formas de pertenecer al primero.

Camino de amistad

Paco sufrió un cambio profundo al ir compartiendo su vida año tras año con los hombres de Dit i Fet, cerca de la Comunidad del Cordero. Se convirtió en un observador de excepción de esas vidas frágiles que iban llegando y en las que descubría maravillado un gran potencial de compartir y de perdón cotidiano. "Cuando llega uno nuevo, Ignacio, Paquito, Rafa, o cualquier otro, le hacen un sitio en el dormitorio y en la mesa, así sin más. Y cuando discuten entre ellos, es algo que no queda en resentimiento, al rato la relación se restablece como si nada". Fue dándose cuenta de cómo Dit i Fet era un campo abonado donde crecían los valores del Reino, donde un grupo de personas podían empezar a degustar la bienaventuranza de la pobreza.

Quizás una de sus mayores aciertos fue confiar en esos hombres y dejarlos hacer... Ellos supieron aprovechar la plataforma que les proporcionó Paco para organizarse y afrontar la soledad. Muchos de ellos venían de muchos años de calle y arrastraban dependencia del alcohol, pero al encontrar las tres comidas diarias, un techo bajo el que

dormir y, sobre todo la convivencia con otros, equilibraban sus vidas. Ignacio, uno de los primeros acogidos, supo erigirse durante años, en pilar organizando la convivencia entre sus compañeros y creando un grupo que se responsabilizó de todo en la casa.

El Padre Paco consiguió dar un sentido de utilidad al tiempo que los hombres tenían cotidianamente, pidiendo cuatro horas diarias de dedicación al servicio que se hacía en la casa: ya fuera cocinar, limpiar, organizar las recogidas de ropa o comida, etc. Todas las actividades tenían una clara relación con el mantenimiento la vida del grupo, por lo que eran comprendidas enseguida como necesarias y, como no había quien las cubriera sino ellos, eran repartidas entre todos. Cada día los hombres acogidos tenían las actividades necesarias para poder seguir con la vida compartida adelante.

Otro acierto fue hacer de la casa un lugar abierto.

Por un lado, la casa se constituyó en espacio de asistencia y acogida por parte de los propios residentes a personas externas con necesidades básicas no cubiertas, sea de vestido sea de comida. Se organizó un ropero popular con el excedente de ropa que llegaba a la casa de parroquias, vecinos u otros particulares. “Unos pobres reparten a otros lo que tienen” así explicaba Paco esta actividad. También dispusieron su comedor para personas que no tenían recursos suficientes y que venían a comer a diario y el jueves preparaban una comida para todo el que quisiera hasta 40. “Que no se niegue nunca un plato en la mesa”, decía él. De esta forma, el espacio de Dit i Fet se visualizaba desde fuera como beneficio para el barrio donde faltaban recursos de ayuda a la gente que vive en la calle y a la vez, sus residentes se convertían en agentes de ayuda

social. Por otro lado, favoreció la presencia de amigos y colaboradores en comidas y actividades que engrandecían las relaciones personales y daban lugar a amistades con los hombres de casa.

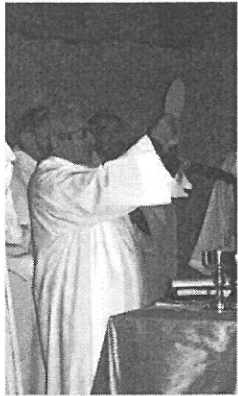
Supo aunar voluntades para recibir alimentos que desechaban algunos establecimientos y ropa y objetos de segunda mano. Con eso, la cesión de los locales de la parroquia y su sueldo de sacerdote que compartía para gastos de casa, se mantuvo a alrededor de 20 hombres durante más de 20 años. En “Dit i Fet se vivía al día constatando el milagro de poder sobrevivir gracias a la vida en común, a la providencia y al apoyo mutuo. “Superamos la miseria, con la pobreza” decía. Y se alegraba de la libertad que tenían al no depender de la Administración para subsistir.

Su tarea de sacerdote encontró en este ambiente un sentido profundo. Concibió Dit i Fet como una acción de Iglesia y de vida cristiana; por ello quiso ofrecer desde el principio a los hombres formas de participar en la Eucaristía o en reuniones de cariz espiritual y bendecir habitualmente la mesa. Tenía la convicción de que acercar el Evangelio a los hombres acogidos en casa quería decir darles la mayor dignificación, porque los sentía corazón del Evangelio.

Fue impulsor desde un principio de un espacio de oración semanal que reunía a personas que en el barrio trabajaban en entidades de lucha contra la exclusión social: el Centre Compartir de los maristas, la Fundació Escó, Arrels, Comunidades religiosas del barrio como las hermanas de Lestonac, las Teresianas, la Comunidad del Cordero, el Hermano Adriano y los hermanos de la Salle, la Iglesia Evangélica de las Cuatro Esquinas,... junto con muchas de las personas acogidas o conocidas por todas

ellas. Este espacio empezó en la Parroquia de Sant Justs i Pastor, pero acabó haciéndose en Dit i Fet.

Fruto de esta relación surgió el celebrar juntos la noche de Navidad con una misa en la calle organizada por este grupo diverso y que durante años aglutinó por esa fecha mucha

gente de calle. Casi todos los años la plaza Rosa se limpiaba, se montaba un pesebre viviente y se celebraba la Eucaristía, que acababa con villancicos y chocolate con dulces para todos. El interés que puso Paco en este gesto habla mucho de su deseo interno de hacer llegar la realidad de la Iglesia a cualquier rincón de la calle. Cada año invitaba al obispo a participar de ella, con la intención de que la gente de la calle sintiera más cerca la Iglesia. Su

servicio en la parroquia de la Merced también se vio conformada por su vida en Dit i Fet. Se interesó por recuperar la advocación de la Virgen de la Merced desde sus orígenes. Explicaba la vida de San Pedro Nolasco y Santa María de Cervelló, fundadores de la orden de la Merced. De cómo dedicaron su vida a la liberación de los presos y de que el sentido de la Merced era la liberación de tantos perdidos por las calles de la ciudad.

Otro aspecto que dejó huella en mí fue su amor a la Eucaristía. En cuanto se formalizó el comedor popular de Dit i Fet, Paco quiso celebrar los jueves la Eucaristía abierta especialmente a los pobres de casa y los de fuera antes de la comida: "Misa y mesa", decía como algo inseparable. A todos los que frecuentamos Dit i Fet nos explicó una y otra

vez el paralelismo de compartir la mesa y compartir el pan de la Eucaristía. Solía decir que la Eucaristía era "la fuente y la cima de la vida cristiana" (sacado del Vaticano II). Esta intensidad de la Eucaristía en su ser de sacerdote entre los pobres hizo que me cuestionara muy a fondo qué es lo que realmente celebramos en la Misa y me obligó a buscar un sentido más allá del rito, imbricándola en la celebración de la Buena Noticia vivida en la pobreza. Hacer eucaristía era dar la vida por los hermanos. Tenían un significado especial aquellos padrenuestros dando una mano a Manolo y otra a Pedro...

El hecho de que hacia el 2007, el nuevo Rector de la parroquia de Sant Just i Pastor, y el obispado, le pidieran que abandonara los locales de Lledó 15, supuso para Paco uno de los retos más fuertes de su vida. Él había sido fiel a su vocación de servidor en la Iglesia, a pesar de haber tenido obispos "difíciles" y haber vivido la desbandada de muchos sacerdotes que empezaron con él en el seminario. Sé sentía continuador de la tarea apostólica por la imposición de manos recibida. La acción de Dit i Fet la concebía eclesial y por tanto la desautorización del obispo era algo que le desestabilizaba. Pero después de la experiencia continuada con los hombres de Di i Fet, la fidelidad mayor la tenía con el Evangelio, que veía en esa acción. Cuando los vecinos y otras personas empezaron a hacer fuerza para evitar el traslado, nos explicó que entendió que debía ampliar su obediencia: eran los feligreses de la parroquia los que firmaban para que los hombres siguieran en Lledó 15 como unos vecinos más.

Fue una ocasión en la que Paco pudo ver todas las simpatías y complicidades que había generado a su alrededor, y cómo una realidad tan frágil como Dit i Fet

recibía apoyos de modos muy diversos, logrando una fuerza que hizo que el obispado reconsiderara el hecho del traslado de los hombres a otro local. También los hombres que vivían en Dit i Fet pudieron expresar, uno a uno, lo que significaba este hogar para ellos, así como su deseo de continuar de la misma forma. La fidelidad a la tarea de vivir cerca de los más pobres durante tantos años, recibió su reconocimiento. En todo ese tiempo de conflicto repitió por activa y pasiva el texto del amor a los enemigos. Le cuestionaba interiormente los sentimientos que le despertó la actitud del obispado y del Rector en ese asunto. No podía entender que se prefiriesen los locales para otro fin mejor que la acogida a pobres, pero quería seguir muy unido a la Iglesia. Optó por mirar la actitud de Jesús en la cruz perdonando a los que le mataban.

Para mí, esta manera de afrontar lo que llegó, dejó en evidencia que su referencia vital era el Evangelio, no tenía otra norma a la que referirse. Ese Evangelio leído y predicado a diario no le dejaba otra opción que la de esforzarse por apartar los sentimientos de rencor o crítica y seguir sencillamente con la vida que llevaba.

Cuando, al fin, el obispado decidió dejar a los hombres en los locales de Lledó 15, Paco grabó en su memoria la palabra que le dieron: “Puedes quedar aquí in secula seculorum”. Esas palabras fueron suficientes para sentirse con legitimidad de continuar la experiencia en Dit i Fet.

Los últimos años

La salud de Paco nunca había sido muy sólida y en temporadas había tenido bajones. Pero a raíz de toda esa lucha por los locales de Lledó 15, quedó definitivamente tocada. Fueron disminuyendo sus capacidades poco a poco,

de forma que los que le conocíamos no acabábamos de darnos cuenta. Los últimos meses del 2009, sobre todo la celebración de Navidad, pusieron ya de manifiesto que Paco ya no tenía la fuerza de los primeros tiempos y que no era capaz de una presencia ni intervención en Dit i Fet que garantizara su estabilidad.

Al ir deteriorándose su salud, se apoyó cada vez más en la comunidad humana de Dit i Fet. Allí fue encontrando el cuidado diario de su salud, del que se encargaron todos esos a los que en su día abrió la puerta: el acompañamiento diario de su casa a Dit i Fet, la preparación de su dieta de comidas, el cuidado de sus medicinas, las visitas médicas, sus pequeñas compras cotidianas. Sobre todo Dit i Fet fue la seguridad de un referente al que pertenecer, que se potenció más al ser jubilado de sus tareas en la parroquia de la Merced.

Cuando desde la junta de la asociación le planteamos buscar formas de continuidad a su presencia en Dit i Fet, supo dejar paso a otras personas para que el futuro fuera una realidad, no dudó en dejar hacer a otros sabiendo que depositaba la obra de su vida en otras manos. Recuerdo perfectamente la conversación en que le comenté que me quedaría a su lado para ayudar en Dit i Fet. Cómo se le iluminó la cara y soltó una carcajada de las suyas diciendo: “los hombres estarán contentos”. De nuevo fueron momentos fuertes para él, porque a pesar de su confianza total en el grupo de personas que nos comprometimos a seguir adelante, veía cambios en Dit i Fet que le costaron de asimilar, e incluso algunos a los que se resistió al principio. En esos momentos conflictivos siempre acabó ganando en él la apuesta por el futuro de los hombres que vivían en casa. De hecho después de los primeros meses de encaje, se

relajó mucho su día a día, sabiendo que en casa había otra presencia diaria y eso le permitió seguir un ritmo más acorde a su situación.

Al ir reconociéndose más débil, nos insistió en que quería ser cuidado desde y en Dit i Fet, y bromeaba diciendo que el hermano Adriano le había comentado que hubiese querido retirarse viviendo en Dit i Fet. En estos gestos fue donde quedó todavía más patente que Dit i Fet no se trataba para él de una simple “obra-trabajo”, sino que era el ambiente vital que deseaba. Juanillo, uno de los hombres de casa se convirtió en su compañero inseparable para los desplazamientos fuera de casa, para recados y demás, haciendo de él un verdadero confidente y amigo.

En la primavera del 2010, ya tuvo un bajón importante de salud en el que tuvimos que acompañarlo a urgencias. A partir de él necesitó un seguimiento de salud con pruebas más a menudo. El verano del 2010 fue fatal para su salud. Tuvo desajustes importantes y precisó de cuidados diarios.

Él, motor y espíritu de a casa, fue soltando riendas, dejándose asistir y convirtiéndose en uno más de los hombres de la casa. Fue entonces cuando cada vez más desinhibido de formas, y volviendo a ser niño, saltaba espontáneo en cualquier momento, en expresiones de ternura o alegría. En sus ratos de paseo no dejaba de saludar amablemente a cada persona del barrio, parándose, ofreciendo la mano. Ocupó muchos ratos de compartidos en cantar para alegrar al que se le acercaba, conocido o no, haciéndonos sonrojar a los que le acompañábamos por su atrevimiento. La rutina de Dit i Fet acabó estructurando su vida de tal forma que cuando fallaba se desorientaba bastante. Poco a poco, dejó de participar en reuniones o

celebraciones fuera de lo que se hacía en casa, salvo en ocasiones contadas.

En septiembre del 2010, después de todo un proceso difícil de aceptación de su situación, fue a vivir a una residencia de ancianos y dejó su casa de Sant Felip Neri. La residencia, muy próxima a su antiguo domicilio, le dio una asistencia en los cuidados personales que ya necesitaba y le permitió seguir del mismo modo su participación a diario de la convivencia en Dit i Fet. Descargó a Dit i Fet de ciertos cuidados que estaba llevando a cabo sin suficientes condiciones.

Paco era conocido en las calles del Gótico, sobre todo por los hombres de calle. Sabían quién era y sabían de su inclinación a solidarizarse con las necesidades ajenas. Por eso en esa etapa donde ya sólo se dejaba llevar, apenas podía llevar dinero en el bolsillo, porque siempre le salía al encuentro alguien con una situación límite que pedía y él vaciaba el bolsillo sin pensar más.

Seguía haciéndose presente en Dit i Fet, celebrando su Eucaristía allí, participando de las comidas y las reuniones, preocupado por dar buen ambiente a casa con una conversación o una canción. Lo demás ya contaba que otros nos ocupábamos y sólo intervenía cuando algún pobre de calle le pedía algún favor e intercedía por él para poder disfrutar de algún servicio de Dit i Fet o deseaba que pusiéramos otra cama para acogerlo.

No dejó ni un día de venir a Dit i Fet, excepto cuando se sintió más enfermo. Así ocurrió el 14 de noviembre de 2011. Había tenido unos días de mucha diarrea y esa mañana se sintió débil para salir. Por la tarde, Rosa, coordinadora en ese momento de Dit i Fet, y su fiel Juanillo, fueron a visitarlo a la Residencia. Conversaron acerca de

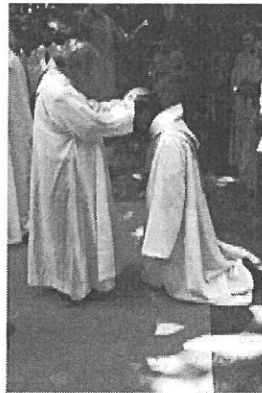
que al día siguiente tenían cosas que hacer en Dit i Fet... y hacia las nueve fallecía en su cama.

Desde luego no fue algo que se veía venir, su salud en ese momento estaba estable y había superado momentos más delicados, así que fue una sorpresa para todos. El hecho de su muerte volvió a poner de manifiesto todo lo que aportaba a la casa, que era insustituible, a pesar de que hacía tiempo que la coordinación del proyecto ya no estaba en sus manos. ¡Cómo necesitamos a estas personas más allá de su efectividad! Nos ha costado despedir a este “maestro”. Nos ha costado porque aun lo necesitábamos a nuestro lado y porque se había convertido para el entorno de Dit i Fet en “padre” de la familia y a un padre sólo con lágrimas se le puede despedir.

Nos quedan los días compartidos y tantos ratos de conversación y todo lo que él ha hecho que seamos hoy lo que somos.

Testimoni del Germà Isaac

Conocí a Paco, el “Padre Paco”, un 23 de mayo de 1995. Tenía 22 años. Ese día, martes, fui a la oración que cada martes se hacía en el Gótico (ya sea en Dit i Fet o en el Centro Compartir). Entonces aún estudiaba en la universidad, y “bajé” al Gòtic animado por el deseo interior de encontrar sentido a mi vida. ¿Encontrar a Dios? Quizás. Pues no sabía muy bien a quién o qué buscaba. Pero “algo” me

susurraba en el silencio, y no me dejaba tranquilo: “si te acercas a los pobres me encontrarás”. Con estos sentimientos llegué aquella tarde en que conocí también a Paco.

He aquí algo que escribí al día siguiente de esta visita en que fui yo el visitado: “*Me iba preguntando, ¿a dónde iba?, ¿dónde acabaría?, ¿acaso sentiría paz y felicidad? (...) ¿cómo me recibirían?, ¿qué pintaba yo allí? (...). Ya dentro nos sentamos en un banco. Había empezado ya y estaban cantando una oración a ritmo de guitarra. (...) Observé la estancia, era un pequeño y humilde patio interior, en el centro habían colocado una sencilla Virgen, estando nosotros sentados alrededor de ella sobre sillas y bancos de madera. Deslicé mi curiosidad hacia las personas. Las había de todo tipo, pero sobre todo pobres. Pobres en el sentido material y económico de la palabra, mas no en el espiritual. El único espiritualmente pobre allí era yo (...) ¿cómo me atrevía yo a estar en lugar tan sagrado, en el hogar mismo de Dios, en el Corazón de Jesús si ni digno de soñar dicho lugar era siquiera?, pero no solo no era un sueño sino que realmente estaba allí, (...) compartiendo mi oscuridad con su Luz. (...) Quedé impresionado*”. (Parte de un escrito hecho el 24 de mayo de 1995, al día siguiente del acontecimiento vivido).

Así conocí a Paco, al “Padre Paco”. Esa tarde donde tuve la impresión de “entrar en el cielo”, en esa humilde estancia, en la oración, la comunión, acogido por aquellos que en sus rostros me mostraban el Rostro y la ternura de Jesús, Pobre y Crucificado.

Esa misma tarde Paco me acogió con los brazos abiertos y una gran sonrisa: “ven el jueves a comer a Dit i Fet”-me dijo-, y fui. ¿Cómo un joven universitario puede hacer la experiencia de descubrir en los pobres a sus amigos, a sus hermanos... ¡a sus padres!...?. Esto lo descubrí también gracias a Paco. Desde entonces cada día iba a Dit i Fet (había algunos jóvenes que íbamos a menudo), e incluso

tuve el privilegio de vivir un año allí, como uno más. ¡Tantos recuerdos inolvidables en este año!... como aquel día de Todos los Santos en que nos pusimos a hacer panellets para cien personas. ¡Que aventura! ¡Llené la cocina de Dit i Fet de harina, de boniatos, de patatas...! ¡Y el tiempo pasaba volando! Hasta que se llegó la hora de celebrar “la Escuela de la Palabra” (en la que cada semana “manducábamos”, rezábamos y compartíamos lo recibido acerca del evangelio del domingo siguiente). Y yo, preocupado por “mis panellets”, y agobiado y cansado le dije: “Paco, yo no voy. Me quedo haciendo los panellets”, y mirándome como un padre, sonriendo, me contestó con su inconfundible carcajada y, dándome sus acostumbradas palmadas en la espalda, me dijo: “¡no te preocupes por los buñuelos!...-ja, ja, ja- ¡Tú ven a compartir el Evangelio!”. Y nos fuimos los dos juntos.

Testimonio de las Hermanitas del Cordero

Mirando nuestras crónicas, en 1986 se produce, en la

calle, el primer encuentro con Paco. Después las hermanitas seguimos encontrándolo en el comedor de Madre Teresa y, pocos meses después, Paco se convierte en un asiduo de la fraternidad para venir a rezar, compartir la Palabra y la fe y la preocupación por los más pobres. Paco había empezado ya un ropero y una acogida de día en los locales de la calle Lledó y, poco a poco, se forja la idea de la acogida para vivir, con un gran descubrimiento en el trato con las hermanitas: la vida mendicante, siguiendo a Jesús Pobre y Crucificado.

Si se pregunta a los hermanitos y hermanitas cuál es la frase que recuerdan de Paco, las más frecuentes serán: la alusión al Concilio Vaticano II en LG8, sin duda lo que más le hemos oído: *Pero como Cristo realizó la obra de la redención en pobreza y persecución, de igual modo la Iglesia está destinada a recorrer el mismo camino a fin de comunicar los frutos de la salvación a los hombres. Cristo Jesús, «existiendo en la forma de Dios..., se anonadó a sí mismo, tomando la forma de siervo» (Flp 2,6-7), y por nosotros «se hizo pobre, siendo rico» (2 Co 8,9); así también la Iglesia, aunque necesite de medios humanos para cumplir su misión, no fue instituida para buscar la gloria terrena, sino para proclamar la humildad y la abnegación, también con su propio ejemplo. Cristo fue enviado por el Padre a «evangelizar a los pobres y levantar a los oprimidos» (Lc 4,18), «para buscar y salvar lo que estaba perdido» (Lc 19,10); así también la Iglesia abraza con su amor a todos los afligidos por la debilidad humana; más aún, reconoce en los pobres y en los que sufren la imagen de su Fundador pobre y paciente, se esfuerza en remediar sus necesidades y procura servir en ellos a Cristo. Pues mientras Cristo, «santo, inocente, inmaculado» (Hb 7,26), no conoció el pecado (cf. 2 Co 5,21), sino que vino únicamente a expiar los pecados del pueblo (cf. Hb 2,17), la Iglesia encierra en su propio seno a pecadores, y siendo al*

mismo tiempo santa y necesitada de purificación, avanza continuamente por la senda de la penitencia y de la renovación.

El Evangelio "de los 6 tipos", los 6 tipos de pobres en los que Jesús está: los hambrientos, los sedientos, los desnudos, los forasteros, los encarcelados, los enfermos... aludiendo a Mt 25, que es la llamada de Jesús a la que Dios ha querido responder.

Y, sobre el mismo Evangelio, lo que decía "el Papa anterior" (ya no recordaba su nombre): "Esta página no es una simple invitación a la caridad: es una página de cristología, que ilumina el misterio de Cristo. Sobre esta página, la Iglesia comprueba su fidelidad como Esposa de Cristo, no menos que sobre el ámbito de la ortodoxia." (Le causó tanta alegría ver en el Magisterio lo que él llevaba desde siempre que nos leía y releía esta cita de Novo Milenio Ineunte, 49).

Repetía muchas veces que Jesús vino a obrar: "las 3 erres": Resurrección, Redención, Reino.

"A mí no me cuesta perdonar...porque me siento muy perdonado"

Su alegría de contar siempre con María.

Su fidelidad a los 3 "abrazos", haciendo alusión a nuestro Propósito de Vida que habla al principio de "abrazar a Cristo Pobre", "abrazar nuestra pobreza", "abrazar a los pobres".

¡Y tantas otras!

Índex

Introducción	pàg. 5
Rosa Navarro	pàg. 6
Francisco García	pàg. 21